

De teekeningen van H. van Meegeren

In de zalen van het „Panorama
Mesdag”

„Zwei Seelen wohnen, ach!
in meiner Brust.....!“)

II.

„Ik teeken tegenwoordig anders”, zei Van Meegeren mij eenigen tijd na zijn terugkeer uit Frankrijk, waar hij had gewoond en geschilderd. Ik wist het. Ik wist, dat dit op een andere manier teekenen zou komen, reeds jaren geleden, toen hij dat fameuse hertje teekende, dat sublieme wonder, dat terecht een zoo groote en goede populariteit verwierf. Dat hertje, waarin hij met een minimum van middelen een maximum van teere, nobele schoonheid neerschreef op het papier en dat zóó volkomen is in zijn soort, dat het de geduchte nabijheid van dergelijke penseelteekeningen der groote Chineesche meesters, zonder aan waarde in te boeten in onze oogen, zou kunnen verdragen.

Ik wist zelfs hoé hij het maakte, na een andere groote teekening naar de natuur, die leeken veel compleeter zouden vinden, omdat zij veel meer details bevatte. Maar in die tweede teekening liet hij alles wat bijkomstig was, varen, om alleen het wezenlijke vast te leggen. Na een zorgvuldige, het leven op de daad betrappende analyse, gaf hij de groote, alleen het wezen vasthoudende synthese. Dit hertje — op de tentoonstelling hangt alleen maar een fraaie reproductie — is een der mooiste en volmaakste kunstwerken, welke in onze dagen ontstonden.

In die dagen kende men Van Meegen alleen maar als den schilder en teekenaar van de tranche de vie, van de snede, de greep in het volle leven van den dag, genre, waarin hij zoo expressieve dingen maakte en waarin zijn fabelachtige techniek zoo schoone triomfen vierde. Die techniek niet alleen, want er waren maar weinigen, die een mensch, een dier, zoo gevoelig wisten te teekenen en zoo intens te doen leven. En, deze intensiteit van leven vormt toch het eigenlijke criterium, waarnaar men dit werk beoordeelen moet. Men kan zeggen: „ik houd van deze kunst,” of: „ik houd er niet van”, dan is dat een persoonlijke, doch geen objectieve maatstaf, welke geen stand houdt tegen de levenskracht welke het werk zelf uitstraalt. Zoodra kunst leeft, is zij blijvend, de critiek kan er tegen tekeer gaan, tegenover deze kracht staat zij machteloos, want het leven in een uiting van kunst krijgt op den duur altijd gelijk.

Deze intensiteit van levenswaarneming is de kracht, die Van Meegerens scheppen stimuleert. Wie er alleen maar een uiting van ongewoon technisch kunnen in waarneemt, ziet niet den grond, niet den gloed van leven, die er in laait. Dit leven is de eigenlijke stokebrand, die ook zijn bewonderaars in lichte laale zet. Wie geen contact heeft met dit leven, ontwaart het niet. Hij ontdekt ook niet den brand in de techniek, die zich van die vuurhaard alleen maar los kan maken in een bevrijdend spel, een spel met het onderwerp en de techniek. Wie dit spel niet vermag mee te leven, begrijpt den kunstenaar niet, noch zijn kunst. Niet alleen in den geest, ook in zijn techniek moet een kunstenaar zich souverain verheffen boven zijn onderwerp. Eerst dan toont hij zich inderdaad een meester. Het is een weinig beschamend, dat men deze dingen in ons land nog moet zeggen.

Het werk uit deze periode draagt veelal het kenmerk van spontaneiteit. Het is directe waarneming van het bruisend en overschuimend leven van den dag, met zijn kommer en zijn vreugd. Het hertje is daarom van zooveel beteekenis voor schilders ontwikkelingsgang, omdat het de latere periode van grootere reflectie die van het „anders teekenen”, in luidt. Het leidt de groote compositorisch weloverwogen concepties. Ik zal hierbij na het vorige niet te lang stil blijven staan. De papiernood immers dwingt tot beperking.

Van Meegeren is zoomin als tal van anderen in onzen tijd ontkomen aan de wet der polariteit, welke de spontaneiteit van het impressionisme deed omslaan in zijn tegendeel. bezinning. Wij zien zich dit verschijnsel afteekenen bij tal van kunstenaars na den bloeitijd van het impressionisme, bij Toorop, Van Konijnenburg, Thorn Prikker, Verster, ja bij wie al niet.

Vergelijkt men zijn latere dierteekeningen met de vroegere, dan voelt men aanstonds het verschil: de lijn, in het hertje aangegeven, wordt vervolgd. Deze zilverreigers, vechtende en minnekoozende pauwen, bewonderenswaardig van techniek, ongemeen wat aanvoelen der levenssfeer betreft, behooren ontegenzeggelijk tot de meest volmaakte meesterwerken van onzen tijd en dat het Museum Boymans zich de meest representatieve teekening uit deze reeks wist te verwerven, stemt tot voldoening.

C. H. de Boer.